

Warszawa, 25 lutego 2021

Portret pokolenia 50+

Główne wyniki 7. rundy badania „SHARE: 50+ w Europie”

Stan zdrowia i warunki pracy wpływają na decyzje Polaków o przejściu na emeryturę – wynika z badania SHARE 50+ w Europie. Częściej niż co 10. chce przejść na emeryturę w tym samym czasie co współmałżonek. Polacy po 50. uważają się za bardziej schorowanych niż inni mieszkańcy Europy. Rzadko dbają o aktywność fizyczną. Częściej angażują się w opiekę nad wnukami (prawie 36%) niż w opiekę nad innymi osobami czy w prace społeczne.

Badanie SHARE 50+ w Europie pozwala odpowiedzieć na pytania o stan zdrowia, relacje społeczne oraz sytuację finansową i zawodową osób po 50. roku życia. Baza danych służy następnie naukowcom do analiz, a instytucjom rządowym do planowania polityki publicznej.

Dr hab., prof. SGH, Agnieszka Chłoń-Domińczak, dyrektor Instytutu Statystyki i Demografii, krajowy koordynator realizacji badania SHARE w Polsce: – *Ludność w Europie się starzeje. Obecnie w Polsce przeszło co trzecia osoba jest po pięćdziesiątce. W 2037 r. osoby 50+ będą stanowić blisko połowę mieszkańców Europy. Dlatego tak ważne jest poznanie sytuacji, problemów i atutów tych osób. To pozwala lepiej planować politykę publiczną i czerpać z doświadczeń innych krajów.*

Na emeryturę Polacy przechodzą (w kolejności wskazywania ważnych czynników) z powodu wieku – niemal dwie trzecie badanych, stanu zdrowia – 45%, postawy pracodawcy – 28%, sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz umiejętności – odpowiednio 12% i 10%.

Ponad połowa respondentów deklarowała chęć przejścia na emeryturę tak szybko, jak to możliwe. Osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz średnim częściej to deklarowały w porównaniu do osób z wyższym wykształceniem. Pracujące na własny rachunek deklarowały to o 15% rzadziej niż te, które pracowały na umowę o pracę na czas nieokreślony.

Chęć przejścia na emeryturę zależy również od sytuacji rodzinnej. W Polsce aż 12% par małżeńskich deklarowało chęć przejścia na emeryturę w tym samym czasie.

Relatywnie duża grupa Polaków w wieku przedemerytalnym nie pracuje, co dotyczy zwłaszcza osób mieszkających na wsi i z niższym poziomem wykształcenia. Osoby w wieku 50–64 lata z wyższym wykształceniem w Polsce pozostają na rynku równie długo co ich rówieśnicy z innych krajów.

Ponad połowa osób w wieku 50+ w Polsce pracowała na umowę o pracę na czas nieokreślony. Praca na własny rachunek była drugą w kolejności formą zatrudnienia, częściej dotyczyła mężczyzn. Mniej niż 10% badanych miało umowę o pracę na czas określony.

Respondenci często lub bardzo często mieli do czynienia z koniecznością wykonywania powtarzalnych ruchów ręką (72,5%), przybierania pozycji stojącej (70,3%), bolesnej (53,8%), lub siedzącej (52,9%). Wskazywali na wykonywanie pracy często lub czasami w hałasie (43,9%), w wysokich (41,2%) lub niskich (35%) temperaturach

oraz na występowanie wibracji (34,5%). Grupą znacząco częściej narażoną na większość tych czynników ryzyka byli mężczyźni z wykształceniem poniżej wyższego.

Te osoby, które często pracują w bolesnej pozycji, o 14% częściej wyrażają chęć jak najszybszego przejścia na emeryturę. W przypadku osób, które często były narażone na ryzyko niskich temperatur, odsetek był wyższy nawet o 19%. Osoby mające często lub czasami w pracy kontakt z klientami i innymi osobami rzadziej wyrażały taką potrzebę (odpowiednio o 9% i 12%).

W badaniu SHARE odsetek osób wskazujących na problemy ze zdrowiem, które mogą utrudniać wykonywanie codziennych czynności, wynosił od 26% w Grecji do 57% w Polsce i w Niemczech. Odsetek Polaków uznających swoje zdrowie za bardzo dobre wynosi od 20% w grupie wieku 50–54 lata do 2% w grupie wieku 85 lat i więcej. Niepokojące są wyniki samooceny stanu zdrowia Polaków w wieku okołoemerytalnym (60–64 lata) i w grupie wieku 65–69 lat. Tylko połowa z tych osób oceniła swój stan zdrowia jako co najmniej dobry (53% w wieku 60–64 i 48% w wieku 65–69).

Blisko 40% Polaków w wieku 50–59 lat, 55% w wieku 60–64 lata, 63% w wieku 65–69 lat, ponad trzy czwarte w wieku 70–79 lat i 80% w wieku 80 lat i więcej miało zdiagnozowane dwie lub więcej choroby przewlekłe.

W 2017 r. ogółem w Europie 30,4% osób deklarowało, że pomagało innym osobom, a spośród tej grupy 7% (tj. 23,3% osób pomagających) sprawowało osobistą opiekę nad innymi. W Polsce było to odpowiednio 17,4% (pomaganie innym) i 5,9% (opieka osobista przez 34% pomagających). Wśród wszystkich osób objętych badaniem SHARE opiekę nad wnukami deklarowało 57,9%, a regularną opiekę (raz w tygodniu lub częściej) – 34%. W Polsce to odpowiednio 51,3% oraz 36,2%. W 2017 r. 5,4% Polaków powyżej 55. roku życia angażowało się w prace społeczne w organizacjach społecznych.

Polacy niestety gorzej wypadają w kwestii utrzymania sprawności fizycznej. W 2017 jedynie co piąta osoba w wieku 55+ wskazywała uprawianie sportu częściej niż raz w tygodniu. Więcej mężczyzn niż kobiet uprawiało sport. Osoby z wyższym wykształceniem częściej uprawiały sport.

Jeszcze rzadziej Polacy podejmowali aktywność edukacyjną. **Po 55. roku życia około 5,3%, jedynie wśród osób z wyższym wykształceniem robiło to ponad 25%.**

O badaniu

Badanie Zdrowia, Starzenia się Populacji i Procesów Emerytalnych „SHARE 50+ w Europie” jest badaniem panelowym przeprowadzonym wśród osób w wieku 50 lat i więcej. Jest prowadzone od 2004 roku co dwa lata. Badaniem objęte są wszystkie kraje europejskie oraz Izrael. Łącznie w ośmiu rundach badania „SHARE 50+ w Europie” wzięło udział niemal 150 tysięcy respondentów z 29 krajów. Polska dołączyła do badania w 2006 r. W Pracujące siódmej rundzie, której dotyczy raport, badanie objęło 4500 osób.

W latach 2018-2022 polska część badania jest realizowana w ramach partnerstwa pomiędzy Ministerstwem Rozwoju, Pracy i Technologii a Instytutem Statystyki i Demografii Szkoły Głównej Handlowej (SGH) w Warszawie, w zakresie międzynarodowej współpracy naukowej konsorcjum SHARE-ERIC. Polska część badania jest finansowana ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.